

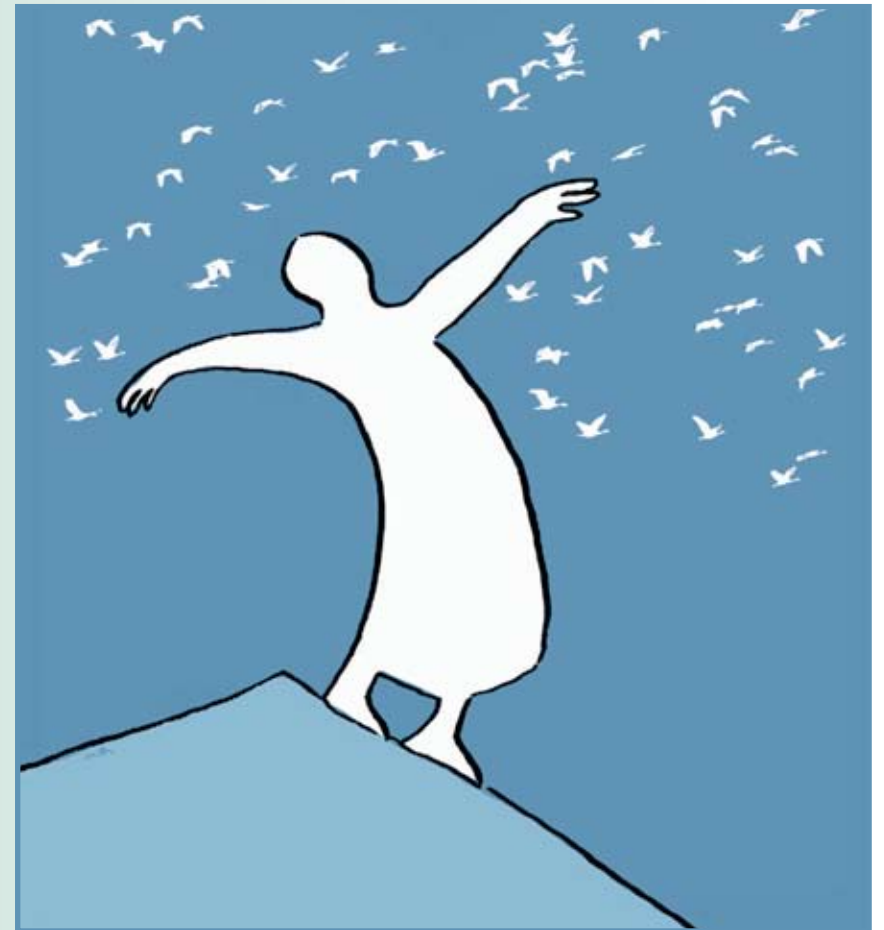
„SZEGÉNYSÉGETEKKEL ZAVARBA HOZTOK MINKET...”

A vállalt szegénység

A modul szerzője: Maksa Katalin

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

8. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	Tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/a Beszélgetőkör					
A	A tanulók felidézik ismereteiket, személyes élményeket szerzetesekről, apácákról, a földi hívságokról (pénz, hatalom, pompa, kényelem, dicsőség, hírnév) lemondó, Isten szolgálatát, az engedelmességet, a szegénységet, az elesettek szolgálatát választókról. Történetek, találkozások, megfigyelések, esetleges előítéletek előhívása történik a tanár segítségével, irányításával. 10 perc	Érdeklődés felkeltése Előzetes ismeretek, előhívása A figyelem felkeltése értékszempontú életvezetési döntések iránt Szóbeli kifejezőkészség	Egész osztály együtt – beszélgetőkör		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	Tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I/b Felkészülés a <i>Napfivér, Holdnővér</i> című film megtekintésére, elemzésére					
A	<p>A tanulók felkészülnek a <i>Napfivér, Holdnővér</i> című film megtekintésére történelmi, irodalmi szempontok alapján. Hat csoport alakul, amely témák szerint dolgozik, illetve tájékozódik. A tanulók megegyeznek, ki melyik témához akar csatlakozni; a tanár segít a döntésben, hangsúlyozva, hogy mindegyik téma egyformán fontos.</p> <p>A csoportmunkák témái: Assisi Szent Ferenc életének legendája A ferences rend története Irodalmi szövegek Assisi Szent Ferentől (Naphimnusz, Assisi Szent Ferenc egyik imája) A klarissza rend története A kereszties hadjáratok rövid története</p> <p style="text-align: right;">25 perc</p>	<p>Információgyűjtés történelmi, irodalmi témáról Összefoglalás Rendszerező képesség Előadási készség</p>	<p>Kooperatív csoportmunka – fordított szakértői mozaik, plakát</p>	<p>D1 (A csoportmunkák témáihoz kapcsolódó összefoglalók) Csomagolópapír, papír, filctollak</p>	
I/c Miről nem szóltak...?					
A	<p>A tanár kérdésekkel segíti a csoporttagok munkáját: Miről nem szóltak számodra az irodalmi szövegek, a történelmi összefoglalók? Szóltak-e számodra az elhangzott beszámolók az érintett korban élt emberek gondolkodásáról, érzéseiről? A beszámolók alapján fel tudod-e idézni a kor hangulatát?</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>Új információk beépítése a meglévő tudásrendszerbe Az „amiről nem szóltunk, az is létezik” felismerése Problémaérzékenység</p>	<p>Kooperatív csoportmunka – szóforgó, csoportszóforgó</p>		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	Tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/a Felkészülés a film megtekintésére					
A	A tanár problémákat, kérdéseket, megfigyelési szempontokat ad a filmnézéshez. A tanulók négy csoportot alakítanak érdeklődés alapján. Mindegyik csoport választ egyet a megfigyelési szempontok közül, a tanár segít, hogy ebből ne legyen vita, hangsúlyozza, hogy minden szempont egyformán fontos. 5 perc	Együttműködéd Figyelem	Frontális osztálymun- ka – megbeszélés	D2 (Megfigyelési szempontok)	
II/b A <i>Napfivér, Holdnővér</i> című film megtekintése					
A	Franco Zeffirelli <i>Napfivér, Holdnővér</i> című filmjének megtekintése közben jegyzetelhetnek a tanulók. 116 perc	Filmművészeti alkotás befogadása Figyelem	Egész osztály együtt – filmnézés	D2 (Megfigyelési szempontok)	P1 (<i>Napfivér, Holdnővér</i> című film)
II/c A <i>Napfivér, Holdnővér</i> című film elemzése I.					
A	A tanulók csoportmunka keretében a választott szempont szerint összegyűjtik a megfigyeléseket, megállapításokat. A csoportok megtartják beszámolóikat a kapott szempontok alapján. A tanár felteszi a következő kérdéseket: Mennyire és miben követi a film az Assisi Szent Ferenc legendájába foglalt élettörténetet, életese- ményeket? Milyen keresztény és másféle jelképek jelennek meg a filmben? 30 perc	Kultúrtörténeti ismeretek felhasználása A tudatos művészi munka iránti figyelem felkeltése Elemzőkészség Vizuális készség (filmkép-kompozíciók iránti érzékenység) Jelképek értelmezése	Kooperatív munka – lista vagy plakát	Csomagolópapír, filctollak	P2 (A csoportmunka elemzési kérdéseire adható lehetséges válaszok)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	Tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/d A <i>Napfivér, Holdnővér</i> című film elemzése II.					
A	A tanulók folytatják a megbeszélést. A tanár irányítása alapján a következő kérdésekre válaszolnak: Hogyan, hányféleképpen fogadják Francesco környezetében a földi hívságok (pénz, pompa, gazdagság) megtagadását, a szegénység választását? 15 perc	Empátia Összefüggés-kezelő képesség	Frontális osztálymunka – megbeszélés		P3 (Néhány jelenet, kép a filmből)
II/e Idő és nézőpontok					
A	A csoportok jeleneteket, képeket, szövegrészleteket gyűjtenek a filmből; egy-egy viszonyulást értelmeznek a film „jelen idejében”; majd a történetekre való néhány évvel későbbi visszaemlékezést készítenek. 20 perc	Emberi viszonyulások időbeli változásainak elgondolása, értelmezése Empátia Értékek képviselője	Kooperatív csoportmunka – kerekasztal	Papírlapok, íróeszközök	P4 (Lehetséges nézőpontok)
B	A csoportok jeleneteket, képeket, szövegrészleteket gyűjtenek a filmből; egy-egy viszonyulást értelmeznek a film „jelen idejében”; majd ehhez jelenetet terveznek, rendeznek meg. 20 perc	Emberi viszonyulások időbeli változásainak elgondolása, értelmezése Empátia Értékek képviselője	Csoportmunka – drámajáték	Néhány jelzés-szerű kellék (szegénységet, gazdagságot kifejező felsőruha, püspöki palást, kék lepel az anyának, barna lepel szerzetesi ruhaként)	P4 (Lehetséges nézőpontok)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	Tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/g Bemutató, megbeszélés					
A	A csoportok felolvassák az osztály előtt visszaemlékezéseiket. Az osztály a tanár kérdései alapján folytatja a megbeszélést: Miben, miért változhattak a visszatekintő értékelések, értelmezések a film „jelen idejében” történetekhez képest? 15 perc	Motivációk, emberi viszonyulások értelmezése Empátia	Frontális osztálymunka – felolvasás, megbeszélés		
B	A csoportok bemutatják jelenetüket az osztály előtt. Az osztály a tanár kérdései alapján folytatja a megbeszélést: Milyen lényeges különbségek vannak az egyidejű viszonyulások és a mi (történeti) nézőpontunk között? 15 perc	Motivációk, emberi viszonyulások értelmezése Empátia	Frontális osztálymunka – bemutatás, megbeszélés		
II/h A <i>Napfivér, Holdnővér</i> című film elemzése III.					
A	A tanár felteszi a kérdést: Milyen értékeket képvisel Francescóéknak az őskereszténységhez visszatérő közössége? Az összegyűjtött értékeket összegzik plakáton. Minden csoport feljegyez egy értéket egy közös plakátra. A gyerekek válaszolnak a következő kérdésre: Milyen értékeket dicsér a San Damiano-templom újjáépítésekor elhangzó dal szövege? 10 perc	Értékek képviselete	Frontális osztálymunka – megbeszélés, plakát	Csomagolópapír, filctollak	P5 (Lehetséges válaszok a filmelemzés III. részének szempontjaihoz, kérdéseihez)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	Tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	<p>Az osztály megbeszéli: A pápa hogyan értelmezi a Franciscóék „elpusztítására” törő emberi „gyűlöletet”? A tanár különösen figyeljen az árnyalt válaszadásra, a probléma megfogalmazására.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>Probléma megfogalmazása Konfliktuskezelés</p>	<p>Frontális osztálymunka – tanári magyarázat, megbeszélés</p>		<p>P5 (Lehetséges válaszok a filmelemzés III. részének szempontjaihoz, kérdéseihez)</p>

III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS

III/a Tanórán kívüli feladat ismertetése

A	<p>A tanár iskolán kívüli feladatot ad a tanulóknak, amelyet egyénileg, párban vagy kiscsoportban is elvégezhetnek: amennyiben lehetséges, tegyenek látogatást településükön működő szerzetesi rendházban vagy más vallási intézményben. Érdeklődjenek a szerzetesrend(ek) létrejöttéről, történetéről, a szerzetesek mindennapi életéről, segítő munkájáról. Ha ezzel nem zavarják meg az érintettek életét, vegyenek részt alkalomadtán egy-egy közösségi eseményen, segítsenek szociális munkájukban.</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	<p>Személyes tapasztalatszerzés Látókör szélesítése Decentrálás Empátia Tolerancia</p>	<p>Frontális osztálymunka – tanári magyarázat</p>		
---	---	--	---	--	--

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	Tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	<p>A tanulók szimulációs játékot terveznek és adnak elő egy szerzetesrend alapításáról.</p> <p>A központi kérdés: Milyen céllal, milyen szabályokkal hoznátok létre saját szerzetesi közösséget?</p> <p>A tanulók átgondolják, ők miről mondanának le. A szerzetesi élet szabályainak megfogalmazása, a rendház megtervezése az előző csoportokban történik.</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	<p>Együttműködés</p> <p>Szabályalkotás</p> <p>Szabálykövetés</p>	<p>Frontális osztálymunka – tanári magyarázat</p>		
III/b Beszélgetőkör					
A	<p>Az osztály összegzi, milyen új gondolatokat, felismeréseket hoztak a modulban felvetett problémák, kérdések.</p> <p>Assisi Szent Ferenc gondolatának szellemében („Non sibi soli vivere, sed aliis proficere!” – „Ne csak a magunk hasznára, hanem mások javára éljünk!”) mindenki megfogalmaz egy jó cselekedetet más emberek javára, amit a közeljövőben véghezvinne.</p> <p>(Az idézet kartoncsíkon kikerülhet egy jól látható helyre a tanteremben.)</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	<p>Önreflexió</p> <p>Segítő magatartás</p> <p>Altruizmus</p>	<p>Frontális osztálymunka – beszélgetőkör</p>		

TANÁRI MELLÉKLETEK

P1 A NAPFIVÉR, HOLDNŐVÉR CÍMŰ FILM

Franco Zeffirelli: Napfivér, Holdnővér (1973, hossza: 116 perc)

P2 A CSOPORTMUNKA FILMELEMZÉSI SZEMPONTJAI, KÉRDÉSEIRE ADHATÓ LEHETSÉGES VÁLASZOK

Mennyire és miben követi a film az Assisi Szent Ferenc legendájába foglalt élettörténetet, életeseményeket?

Milyen keresztény és másféle jelképek jelennek meg a filmben?

- a turini [torinói] lepel Jézus-ábrázolása – a betegágyában szenvedő Francesco;
- Mária-ábrázolásokra emlékeztet Francesco anyjának külseje;
- az Édenkert életfája – a természetben találkozó, egy fa tövében, törzsének két oldalán elhelyezkedő Francesco és Klára;
- Assisi templomának feszülete;
- sok filmkocka a természet, a virágok, a madarak, a természet más állatainak szépségéről
- madár – szabadság;
- bárány – tisztaság, ártatlanság, Jézus Krisztus jelképe.

Milyen értékek kerülnek szembe egymással Francsóban a keresztes hadjáratban, illetve onnan való hazatérése után?

- A korabeli keresztény egyház által a korban a keresztes hadjáratokban képviselt értékek, valamint textilkereskedő apja által vallott értékek és saját gondolatai, érzései kerülnek szembe egymással: pénz, gazdagodás, harácsolás, pompa, a harcban tanúsított bátorság – vagy az öröme, boldogságra, szabadságra, „saját lelkének megtalálására”.

Francesco megtisztulásának, megvilágosodásának, megtérésének, újjászületésének milyen képi megfelelői vannak a filmben?

- szenvedése betegágyában;
- házuk tetőzetének ormán követ egy ugráló kismadarat, majd a jelenet végén a madár repülését utánozza;
- Assisi templomában a pompás, gazdag polgári ruha fojtogatja Francscót; ekkor jut el a „nem” kimondásáig, korábbi élete első megtagadásáig;

- a szegényeknek dobálja ki az ablakon apja kelméit, elvetve, megvetve a földi gazdagságot, pompát;
- Assisi püspöke és lakói előtt leveti összes ruháját, és átadja apjának – „mindent” visszaad, amit tőle kapott;
- Francesco apja festőműhelyében látja, mi az ára gazdagságuknak: sok ember nehéz, embertelen körülmények között végzett munkája; a munkásokat kivezeti a fényre, a Napra.

Melyik jelenetből derül ki, hogy a pénz értéktelenné vált Francesco számára?

- Francesco apja bevitte a családi kincstárba, elragadtatottan mutatja, és számol be arról, hogy a keresztes hadjárat milyen gazdagodást hozott számára. Ekkor Francesco felemel egy pénzérmét, és egy kőlapra ejti: ezt a film közelítő, közeli képben mutatja.

P3 NÉHÁNY JELENET, KÉP A FILMBŐL

Hogyan, hányféleképpen fogadják Francesco környezetében a földi hívságok (pénz, pompa, gazdagság) megtagadását, a szegénység választását?

Néhány jelenet, kép kiemelése a különböző nézőpontok vizsgálatához a filmből:

- Az apa mentegeti Francescót, amikor hazatér a keresztes hadjáratból („beteg, nem gyáva”); meg akarja érteni, miért változott meg; saját értékrendjéből nem tud kilépni – Klára iránti szerelemének tulajdonítja a változást. Tehetetlenségében, mérgében üti, veri Francescót, szidja feleségét („Ne játszd meg az úrinőt!”). Összeomlik elkeseredésében Assisi püspöke és népe előtt, bizonygatja, hogy mindent megadott fiának, fia évek kemény munkáját teszi tönkre.
- Az anya egy ideig érteni véli (például természetszeretét), majd ő sem érti Francescót.
- Klára mondja el, hogy Assisiban bolondnak tartják Francescót. Assisi temploma előtt, amikor Francesco megtagadja apját, mindenki elgondolkodik, elcsendesedik; volt, aki az égbe nézett; szivárvány adta kapu előtt állt meg Francesco.
- A szegények közül egyre többen mennek istentiszteletra, közös imádkozásra, éneklésre a Francescóék által újjáépített Assisi melletti templomba.
- Korábbi barátai kezdetben elfordulnak tőle, nem követik. Bernardo az első követője régi barátai közül. A keresztes hadjáratból hazatérő Bernardo ürességet, elégedetlenséget érez magában, fojtogatja a múltja, a neveltetése.
- Korábbi irigyei közül Paolo kigúnyolja, mikor Rómában a pápához akarnak bejutni. Szemére veti („Mindent rosszul tettél!”), hogy amiért neki, Paolónak meg kellett küzdenie, azt Francesco mind megkapta.
- A mezőn, amikor Francescóék a szegénynek született munkásokkal együtt pihennek a tűző napon a nehéz munka után, a szegény aratók nem akarnak Francescóéknak ennyit adni. Az egyik munkás mérgében odavágja Francescóéknak: „Nem szegények, gazdagok a szüleik.”
- Assisi püspöke Francescót és követőit veszélyesnek, bűnözőnek, felforgatóknak minősíti; katonáival felgyújtatja Francescóék templomát: a püspök katonái embert is ölnek.

P4 LEHETSÉGES NÉZŐPONTOK

Apja viszonyulása

Anyja viszonyulása

Egykori barátai viszonyulása

Klára viszonyulása

Assisi püspökének viszonyulása

Assisi szegényeinek viszonyulása

Assisi gazdag polgárainak viszonyulása

P5 LEHETSÉGES VÁLASZOK A FILMELEMZÉS III. RÉSZÉNEK SZEMPONTJAIHOZ, KÉRDÉSEIHEZ

- Francescóéknak az őskereszténységhez visszatérő közössége milyen értékeket képvisel?
(Szegénység, tisztaság, szeretetközösség, jóság, boldogság, „saját lelkünk megtalálása”, Isten szolgálata, természetszeretet, ember-szeretet, közös imádkozás, éneklés, étkezés, fizikai munkavégzés, elesettek [betegek, szegények] szolgálata.)
Mikor Francesco „kivonul” az Assisi melletti templomhoz (elhagyja városát, szüleit), a tettek, nem a szavak válnak fontossá számára.
- Milyen életértékeket dicsér a San Damiano-templom újjáépítésekor elhangzó dal szövege?
(„Álmod úgy valósul meg, hogy apránként építesz; sok kicsi sokra megy; életed éld szabadon; szánj időt a szépre; keveset, de jól tedd, míg felérsz az égig!”)
- A pápa hogyan értelmezi Francescóék „elpusztítására” törő emberi „gyűlöletet”?
„Megfeledkezünk az eredendő ártatlanságról. Gazdagok és hatalmasok vagyunk. Szegénységetekkel zavarba hoztok minket.” Ezután megáldja Francescóékat, megcsókolja Francesco lábát, biztatja őket, hogy hirdessék az igazságot.